

Lausunto

13.01.2021

Asia: VN/26275/2020

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS LENTOLIIKENTEEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Protect Our Winters Finland ry:n lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä.

Valtioneuvoston periaatepäätös lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä ohjaisi Suomen kansainvälistä vaikuttamistyötä ja linjaisi lentoliikenteen päästöjen vähentämistä myös kotimaassa. Protect Our Winters Finland kiittää mahdollisuudesta lausua asiaan.

Protect Our Winters (POW) Finland kannustaa talviurheilun ja -ulkoilun ystäviä tekemään ilmastonmuutokseen vaikuttavia päätöksiä päivittäisessä elämässään sekä vaikuttamaan yhteiskunnassa laajemmin. Protect Our Winters Finland on osa kansainvälistä POW-ilmastoliikettä, joka toimii 15 maassa.

Lentoliikenteen aiheuttamat ilmastohaitat ovat mittavia. Lentoliikenne on ilmaston kannalta kaikkein haitallisin liikennemuoto. Vaikka lentojen osuus on laskutavasta riippuen vain 2–5 prosenttia ihmiskunnan kokonaispäästöistä, osuus kasvaa nopeasti: samalla kun lentäminen lisääntyy, ilmastopolitiikka leikkaa muiden alojen päästöjä.

Periaatepäätös ei sisällä riittävän kunnianhimoisia, kokonaisvaltaisia ja konkreettisia tavoitteita ja keinoja päästöjen vähentämiseksi. Vallitsevassa tilanteessa liikenteen päästövähennyksiin tähtäävät muutokset eivät voi olla olemassa olevien sosio-tekniisten järjestelmien hienosäätöä, vaan politiikkatoimien tulisi sisältää aidosti transformatiivisia pyrkimyksiä.

Erityisen ongelmallista on, että periaatepäätöksessä toimenpiteiden vaikuttavuutta ei arvioida mitenkään suhteessa kotimaan liikenteen päästövähennystavoitteisiin, eikä kansainvälisiin ilmastopäätöksiin. Ovatko periaatepäätöksen tavoitteet linjassa Suomen 2035 hiilineutraaliustavoitteen tai 1,5 asteen tavoitteen kanssa? Periaatepäätöksen luonnos ei anna tähän vastauksia.

Tarvittavien ilmastotoimien kiireellisyys loistaa periaatepäätöksessä poissaolollaan. Lähtökohtana on usko lentoliikenteen kasvuun, eikä kasvun ristiriitaa kansainvälisten ja Suomen omien ilmastotavoitteiden kanssa ei tuoda esiin.

Periaatepäätös korostaa lentoliikenteen taloudellista merkitystä, mutta ei tuo mitenkään esiin tarvetta lisätä kuluttajien tietoisuutta lentoliikenteen päästöistä saati ohjata kuluttajakäyttäytymistä tai hillitä lentomatkatilauksen kysyntää. Suomalaisten lentomatkoista aiheutuu asukasluukuun suhteutettuna toiseksi eniten hiilidioksidipäästöjä maailmassa. Kuluttajien ohjaaminen ja kannustaminen kestävämpiin matkustustapoihin puuttuu kuitenkin periaatepäätöksen keinovalikoimasta.

Suomen ympäristökeskuksen Sitran toimeksiannosta tehdyn selvityksen (2019) mukaan lentoalan tekninen kehitys ja nykyiset kompensatiomekanismit eivät ole riittäviä keinoja päästöjen vähentämiseksi. Muutoksia tarvitaan myös kansainväliseen ja kansalliseen tukipolitiikkaan sekä verotukseen. Vähäpäästöisiä vaihtoehtoisia polttoaineita pitäisi saada käyttöön nykyistä ripeämmin, luoda riittävän tiukat kriteerit päästökompensatioille ja vähentää lentämisen tarvetta kehittämällä työn, vuorovaikutuksen ja vapaa-ajan toimintatapoja. Nyt periaatepäätös sivuuttaa toimet matkasuorituksen vähentämiseksi.

Lisäksi kiinnitämme huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Periaatepäätöksessä tulisi viitata johdonmukaisesti lentämisen ilmastoa lämmittäviin kokonaisvaikutuksiin, eikä pelkkiin hiilidioksidipäästöihin.
- Periaatepäätös ei tuo riittävässä määrin esiin, että lentoliikenne nauttii tällä hetkellä mittavista veroetuista suhteessa muihin liikennemuotoihin. Lentämisen mittavat ilmastohaitat eivät näy lentämisen hinnassa lentokerosiin verovapauden myötä.
- Periaatepäätös ei huomio, että CORSIA ei ole linjassa ilmastotieteen ja Pariisin sopimuksen tavoitteiden kanssa.
- Periaatepäätös ei tuo esiin huolia biopolttoaineiden kestävydestä, eikä esitä kriteerejä niiden kestävyden määrittelylle.

Kaskeala Niklas
Protect Our Winters Finland ry